СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 267. Джерзи Сити, Н. Дж., четвер, 16 листопада, 1933. VOL. XLI. No. 267. Jersey City, N. J., Thursday, November 16, 1933. THREE CENTS.

ПРОТЕСТУЙМО ПРОТИ ВИГОЛОДЖЕННЯ УКРАЇНИ СОВІТАМИ.

ОРҐАНІЗУЮТЬ ОПОЗИЦІЮ ПРОТИ ПОТВЕРДЖЕННЯ ВИЗНАННЯ

ВАШИНҐТОН. — Так звана Америкен Алаєнс починає в найближчу суботу чотиро-тижневу програму промов на радіо, які мають на ціли наклонити сенат Злучених Даржав не потверджувати визнання російського уряду Америкою.

Одним з перших бесідників буде конґресмен Гемилтон Фиш, котрий стоїть на становищи, що визнання большевицького уряду скріпить комуністичну пропаґанду в Америці.

Що противники визнання думають вести завзяту боротьбу, видно з їх заяви, що на випадок, якби президент Рузвелт визнав Росію, а потім сенат потвердив визнання, то противники визнання будуть ще старатися не допустити до ухвалення фондів на удержання американської амбасади в Москві.

Переговори щодо визнання Росії велись у вівторок без конференцій з президентом Рузвелтом. Як ходять чутки, американський уряд напирає на те, щоби большевицький уряд признав виразно, що жиючим в Росії Американцям прислугує повна свобода визнавати свобідно свою релігію. Іншими спірними точками є претенсії американських горожан до Росії та большевицька пропаґанда в Америці.

ПОЧИНАЮТЬ СЛІДСТВО НАД ГІТЛЄРІВСЬКОЮ ПРОПАҐАНДОЮ В АМЕРИЦІ.

ВАШИНҐТОН. — Конґресовий комітет для іміґрації під проводом нюйорського конґресмена Дикстейна почав слідство над гітлєрівською пропаґандою в Америці.

Комітет відбув наперед тайне засідання своїх членів, а потім почав переслухання свідків, на яке допущено публику. На засіданнях є присутній представник департаменту стейту.

Першим свідком на слідстві виступив один американський горожанин німецького походження, котрому комітет дозволив лишити імя в тайні. Свідок старався доказати, що в Америці є широко поставлена гітлєрівська пропаґанда.

В одному листі орґанізації „Приятелів Нової Німеччини", що нібито є головним осередком гітлєрівської пропаґанди в Америці, говориться, що Американців дуже легко зробити антисемітами.

З УПАДКОМ ПРОГИБІЦІЇ.

НЮ ЙОРК. — Голова ресторантного цеху каже, що відкликання прогибіції повинно би дати в самому Ню Йорку заняття яким 100,000 робітників.

У бюрі, що видає блянкети на дозволи на продаж алькогольних напитків, далі панує страшний стиск. Серед кандидатів зчинилося сильне заворушення, як три стейтові сенатори дісталися до голови бюра, не зважаючи на ждучу лінію аплікантів, та вийшли з бюра, держачи в руках по 10 блянкетів. Апліканти внесли негайно протест проти такого поступовання сенаторів.

РАДЯТЬ ЖІНКАМ „ЗАВЕРТАТИСЬ ДО ДОМУ".

ЕЛМАЙРА (Ню Йорк). — На конвенції Нюйорської Стейтової Федерації Жіночих Клюбів прочитано низку відчитів про найріжніші справи, що дотикають жіноцтва.

Між іншими пані Ґреґорі доказувала, що американські жінки ведуть 20 міліонів домів в Америці без найменшого наукового підготування до цього. Не знають вони передовсім, яку поживну вартість має ріжна страва. Наслідком цього незнання є всякі недуги. Бесідниця радила завести для жінок підготовчі курси.

Президент Елмайрської Колеґії радив жінкам „вертатись до дому", себто не дивитися за карієрою, а дивитися за подружем і веденням дому.

СУМНІВАЮТЬСЯ В УСПІХ НОВОГО ЛІКУ НА СУХОТИ.

НЮ ЙОРК. — Ріжні лікарі, відомі з широкої практики в лікуванню сухіт, висказують свої сумніви щодо лікування сухіт при помочі культури нової бактерії, відкритої д-ром Мейґером.

Зате лікарі, що вчать на медичному факультеті Єйльського університету, привитали заяву д-ра Мейґера з одушевленням, кажучи, що цей спосіб лікування сухіт через ховання ворожих бактерій піддає думку для винайдення ліків на інші недуги.

ЧИ „НАЙРА" ПРОТИВИТЬСЯ КОНСТИТУЦІЇ?

НЮ ЙОРК. — У правничих кругах широко дебатується питання, чи закон про краєву відбудову, котрий надає урядови широкі права над власністю приватних осіб, годиться з американською конституцією. Одна ґрупа правників старається доказати, що цей закон має виправдання в надзвичайнім положенню краю, а другі вважають, що цього роду виправдання не є правним та що воно дуже небезпечне для горожанських свобід, ґарантованих конституцією. З дебати видно, що уряд почав акцію, яка не має ясноз правної основи.

НОВІ РЕФОРМИ В ІТАЛІЇ.

Премієр Мусоліні заповів, що незадовго появиться закон, котрий віддає рішення в усіх економічних справах Державній Раді Корпорацій, що буде спиратися на нову систему цехів.

ХОЧУТЬ АНҐЛІЙСЬКОЇ ІНІЦІЯТИВИ В РОЗЗБРОЄННЮ.

Парляментарна меншість з послів партії праці поставила внесок дати анґлійському урядови вотум недовіря за занедбання переговорів щодо роззброєння держав. Проти внеску заявилися 409 послів, за внесок 54. Та підчас дебати навіть посли, які говорили проти внеску, заявлялися за нові роззбройні заходи та за притягнення до цих переговорів Німеччини.

ШУКАЮЧИ КРАСИ, ТРАТИЛИ Й ТУ, ЩО МАЛИ.

Перед зборами Нюйорської Академії Медицини виступав з відчитом д-р Жак Малиняк, відомий широко з плястичної хірурґії. Він говорив, що багато жінок у своїм бажанню поправити деякі хиби своєї краси вдаються за порадою до лікарів, які плястичної хірурґії не знають, а які замісць справити хиби, такі жінки часто ще ошпечують. Прелеґент заявився за заведення відповідного закона проти таких лікарів.

ВОЄННІ СУДИ НАД ПОВСТАНЦЯМИ НА КУБІ.

Военний суд над учасниками недавнього невдалого повстання проти уряду вже на покінченню. Суд звільнив 27 молодих повстанців, а багато інших звільнить у короткім часі. Але три лідери мабуть дістануть кару смерти.

ПРОТИ ВОЛОКИТСТВА ШКІЛЬНИХ ДІТЕЙ ВЕЧОРАМИ.

Члениця Шкільної Ради у Вінніпеґу, пані Дима, поставила внесення, щоби Шкільна Рада ухвалила заборону виходити дітям з дому на улиці міста у пізній вечірній порі. Ціль внесення є припинити межи шкільною дітворою згіршення яке під прикриттям ночи шириться. Предсідник Ради, Ф. Дж. Томпсон, відповів, що цею справою повинна занятися міська Рада.

БУВШИЙ ПРОКУРАТОР ПЕРЕД СУДОМ.

Апеляційний суд у Торуні буде на днях розглядати справу бувшого прокуратора окружного суду в Познані, Мечислава Дембіцького, потягненого до карної відповідальности за спроневірення судових депозитів, якими були сконфісковані вальори і дорогоцінности від пачкарів. Справа цікава тим, що була тричі розглядана найвищим судом, який кожним разом зносив присуд апеляційного суду, що засуджував прокуратора Дембіцького на 4 роки вязниці. Тому, що апеляційний суд у Познані не міг зложити відповідного судейського комплету в іншому складі, справу переказано апеляційному судови в Торуні.

NRA MEMBER U.S. WE DO OUR PART

ВИДУРЮЮТЬ ГРОШІ ВІД ТИХ, ЩО ШУКАЮТЬ ЗОЛОТА.

Шукання золода в околицях Карібу в Бритиш Коломбії має за собою багато відємних сторін, головно, коли нечесні промотери видурюють від тих, що шукають золота, їх тяжко запрацьовані гроші.

Гаролд Нютон, син шефа поліції С. Г. Нютона у Вінніпеґу, розказує, як гурток молодих людей, між котрими був і він, дали за намовою по $60 „промотерови", котрий мав дбати за них у часі їхньої роботи. Вони платили по 50 ц. на день посідачам клеймів за право шукати золота, і їх запевняли, що можуть робити по $3,00 на день. 14 хлопців знайшлися далеко від заселених околиць, коли дісталися на місце „золотих піль". Не було для них і поживи. Одиноким досвідом з того „інтересу" для них була тяжка дорога пустинею пішки назад до цивілізації.

ЗА МІСЯЦЬ ЗГИНУЛИ 375 КОТІВ.

За вересень Товариство Людяного Поведення у Вінніпеґу вигубило загазуванням 375 бездомних котів. У серпні вигублено 339 котів. За серпень і вересень загазовано також 112 пісв. Товариство припоминає горожанам Вінніпеґу, що ліпше вигубити маленькі котятка, ніж розмножувати непотрібних котів і потім їх вигублювати.

ЧИСТКА БІЛОРУСЬКОЇ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ.

„Правда" приносить незвичайно сензаційний матеріял у справі партійної чистки на радянській Білоруси. Досі зверифіковано 43 проц. членів білоруської комуністичної партії або 26,491 осіб. З того 18 проц. видалено з партії, 19 проц. здеґрадовано до степеня кандидатів і симпатиків. Між іншими викрито нові способи саботування колєктивної акції. У звязку з чисткою видалено з партії кількох високих достойників.

ДВА МІСТА ЗА ОДНУ ДІВЧИНУ.

Управа міста Відня домагається від чехословацького міста Нітра 35,000 шилінґів за утримання девятьох незаконних дітей, порозміщуваних від літ по ріжних захистах. Цими незаконними дітьми обдарувала Відень одна словацька дівчина з Нітри, що виїхала звідтіля ще у 1896 р. і поселилась у Відн.і Вона не старалася за австрійське громадянство, а новонароджені діти передавала до захистів, бо не могла ними опікуватися.

НАПАД НА ЗАЛІЗНИЧОГО КОНТРОЛЬОРА.

В часі контролі білєтів на лінії Львів-Сянки залізничий контрольор Генрик Ґрундке знайшов якогось пасажира, що їхав без білєту. Тому, що пасажир не хотів заплатити карної належитости, контрольор рішив передати його на найближчій стації в Яблінці в руки поліції. Коли потяг станув і Ґрундке висів разом з пасажиром, той підніс нагло з землі великий камінь і вдарив ним так сильно контрольора в голову, що розбив йому цілу щоку і повибивав усі зуби. Заляний кровю Грундке впав на землю, а незнаний пасажир утік.

ВІДКИНУЛИ ПЯТЬ АПЛІКАНТІВ ПРО ГОРОЖАНСТВО.

Суддя Секпол у Вінніпеґу відкинув пять аплікантів про канадійське горожанство через недостаточне знання анґлійської або французької мови. Всіх аплікантів було 25. Одна жінка, якої аплікацію приняли більше як рік тому, але пізніше департмент в Отаві її відкинув, знов явилася на переслухання, але її знання анґлійської мови не задоволило суддю і він радив їй привчитися ліпше протягом ще одного року.

СВЯЩЕНИКИ НА СОЛОВКАХ.

Закордонні пресові аґенції одержали з Москви вістку, що 8 священиків, які перебували досі в концентраційнім таборі в Ярославі, перевезено до вязниць на Соловецьких островах Багато з них є хорі, виснажені голодом, без теплої одежі. Грозить їм велика небезпека від пошесного тифу, що панує на Соловках.

КУДИ ЙДЕ ЗБІЖЕ.

Польське державне збіжево-промислове заведення переводить велику трансакцію з Америкою. В Данціґу завантажують велику скількість жита, числом 56,000 тон, яке закупили від Польщі Злучені Держави. Достава буде закінчена в грудні ц. р. і обійме 10 корабельних транспортів. Продуцентам-хліборобам з того ніяка користь, бо жито продали за безцін, зате користає державний платничий і торговельний білянс. Торік вивезено з Польщі 120,000 тон збіжа за границю.

ОЛЕНЬ НЕ ХОТІВ ФОТОҐРАФУВАТИСЯ З МОЛОДИМ.

Повідомляють з Давфину, Ман., що 12 жовтня Рой Бристов приїхав був до парку з місцевости Стронґфілд у Саскачевані разом з молодою жінкою на медовий місяць до Райдинґ Мавтен парку, де став собі коло напів освоєного оленя і бажав разом з ним відфотоґрафуватися. Та це не сподобалося оленеви, бож він знав, що Рой повинен разом з жінкою ставати до фотоґрафії. Озлоблений олень кинувся дико на Роя і почав його копати передніми ногами. Рой вчіпився оленя за роги і так повздержував його. Тимчасом два товариші Роя підступили і кинули оленеви на роги плащ. Заки олень скинув плащ, всі три товариші перескочили за пліт. На памятку Рой має одно зломане ребро та глибоку на цаль рану в нозі.

ГРОМАДНИЙ ПРОТЕСТ РІДНОГО КРАЮ ПРОТИ СОВІТІВ

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Хоч польський уряд заборонив Українцям під Польщею відбувати протестаційні віча проти Совітів, у день 29 жовтня, як у день жалоби по жертвах голоду на Великій Україні, всі церкви по всіх селах і містах Західньої України були битком набиті народом. Всюди виголошувано відповідні до хвилі проповіди. Все свідоме українське громадянство перевело цей день у цілковитім пості. По товариствах відбувалися зібрання при замкнених дверях і там обговорювано події на Великій Україні та шукано способів, як допомогти населенню, що вимирає з голоду, який спричинила з розмислом московсько-большевицька влада на Україні.

ПОМЕР ПРИМІРНИЙ ГРОМАДЯНИН-ДОБРОДІЙ.

ЛЬВІВ. — Помер Йосиф Мійський, бувший суддя, власник маєтку Тискова у ліському повіті. Своє майно записав в цілости товариству „Просвіта", якого членом був від 1896 р.

РОЗПРАВА ПРОТИ СТЕПАНА НИЧА.

ЛЬВІВ. — Відбулася розправа проти Степана Нича, 22-літнього студента данціґської політехніки, обвинуваченого в приналежности до Орґанізації Українських Націоналістів і в тому, що хотів виконати замах на комісаря поліції Цесєльчука.

В акті обжаловання кажеться, що Нич прийшов до команданта Цесєльчука, приніс йому два примірники „Сурми" і „Розбудови Нації" та заявив йому, що має йому щось дуже важного донести, але не може сказати йому цього в бюрі, а на однім місці біля Янівської рогачки . Комісар прибув на означене місце, а там Нич виняв револьвер і хотів стріляти до нього, та револьвер був попсований і не стрілив. Тоді Цесєльчук видобув швидким рухом свій револьвер, стрілив до Нича та ранив його і він упав на землю.

ДАЛІ АРЕШТУЮТЬ.

ЛЬВІВ. — Доносять з Косівщини, Долинщини, Стрийщини і Сокальщини та Ґуцульщини, що по селах бушують польські жандарми й арештують масово сільську молодь та українських діяльніших інтеліґентів.

150-ЛІТТЯ ДУХОВНОЇ СЕМИНАРІЇ У ЛЬВОВІ.

ЛЬВІВ. — Українська Греко-Католицька Духовна Семинарія святкує 150-ліття свого істнування. Ця семинарія відограла велику ролю в історії галицького відродження. Звідтам вийшов Маркіян Шашкевич, від якого датується відродження галицького письменства. Там ішла довгі десятки літ завзята боротьба між двома напрямками, на які було поділене галицьке громадянство, між москвофільським і народовецьким. Львівська семинарія дала широкі кадри духовенства з вищою освітою, яке поставило тривкі підвалини під відродження галицької вітки українського народу.

НЕ ДОЗВОЛЯЮТЬ НАВІТЬ НА „СВЯТА ОЩАДНОСТИ".

ЛЬВІВ. — Ґродське староство заборонило навіть влаштування Свят Ощадности. Треба було відкликати всі сходини, на яких мали бути виголошені раферати про потребу ощадности.

МУСОЛІНІ ПРОТИ КАПІТАЛІЗМУ Й СОЦІЯЛІЗМУ.

РИМ. — Італійський диктатор Мусоліні заповів, що в короткому часі буде цілковито знесена палата послів, а її функції перебере краєва корпоративна рада. Мусоліні твердив, що ціла держава мусить бути тепер основно перебудована. Такі капіталісти як Кріґер і Інсол до решти здискредитували капіталістичну систему. А соціялізм переживає епоху цілковитого розкладу й упадку. Новий лад може завести тільки корпоративна держава.

НЕМА КАНДИДАТА НА МИРОВУ НАГОРОДУ.

ОСЛЬО (Норвеґія). — Ноблівський комітет норвезького парляменту вирішив, що цього року не буде призначена нікому мирова нагорода Нобля, бо нема відповідного кандидата на таку нагороду.

НАЦІ ПОПУСКАЮТЬ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Наці заповіли по недільній побіді, що Німеччина, давши доказ, що стоїть одним муром за уряд, хоче тепер цілковитої згоди між населенням. Тому треба тепер забути те все, що робили противники наців, а допустити їх всіх до спільної дальшої праці. Старі рани мусять бути загоєні. Давня боротьба мусить бути забута. Між Німцями має наступити цілковите замирення.

"SVOBODA" (LIBERTY),
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На три місяці	$ 2.75
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На рік	$10.00

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРОТИ УКРАЇНИ Й УКРАЇНСЬКОГО СЕЛЯНСТВА

У своїм описі подорожи по селах під большевиками для розсліду чуток про голод серед селян кореспондент англійської ґазети „Манчестер Ґардіен" кілька разів підкреслює ріжницю між станом живностей на Московщині та станом живностей на Україні.

Підчас своїх відвідин Білої Церкви цей кореспондент був глибоко вражений цею ріжницею. Він здає собі добре справу, що те, що він бачив коло Білої Церкви, може не є вірним образом для всеї України. Він припускає, що в інших околицях України справа з поживою мається інакше. Він дозволяє нам догадуватися, що коли большевицький уряд пустив його в околицю Білої Церкви, то певно він пустив його в таку околицю, де справа живности стоїть ще найкраще. Він дозволяє нам догадуватися, що в інших околицях, куди большевики його не пустили, справа стоїть багато гірше.

Всетаки, як справи в ріжних околицях України не стоялиб, він стверджує з повною рішучістю, що Московщина на кількасот миль довкола Москви не переживала чогось подібного до того, що переживала Україна й Кубанщина. Ці слова не лишають нам нічого до здогаду. Коли читач возьме під увагу, що Україна й Кубанщина це найкращі землі під большевицькою владою, то дістане ясну відповідь, чому саме ці околиці, що мають найкращу землю, відчували найгірший голод.

В якій цили московський уряд звертається проти України з таким радикальним засобом? Проти кого звертався на Україні большевицький уряд? Кореспондент „Ґардієна" дає нам догадатися відповідей на ці питання, коли він згадує, що большевицький уряд „ліквідував" якраз того дужого українського й козацького дрібного землевласника, що вмів добре пити й добре битися, але робив найтяжче на полі. На місце цього дужого хлібороба московський уряд заводить новий тип селянина, який робить на державній землі, як колись предок нашого селянина робив на панській або королівській землі, який робить вяло, без запалу, як звичайно робиться на чужій землі. Коли подорожній бачить пусті хати, вибиті вікна, повиривані підлоги, буряни, заростаючі хоптою подвіря, то він знає, що там не ґаздує старий хазяїн, який дбав за господарство, як за своє, а тягне ярмо праці робітник державної господарки, який на цілу господарку дивиться не як на своє, але на чуже добро. В цей спосіб московська держава силкується перемолоти українського селянина на свій лад.

ПІДСУМКИ З УКРАЇНСЬКОЇ ВИСТАВИ В ШІКАҐО

(Звіт п. Стефанії Чижович, зложений на Шестім Конґресі Обеднання, дня 3 листопада 1933 р.).

IV.

Хоча господарські завдання не були головним мотивом участи Українців у світовій виставі, то всетаки приходиться ствердити, що вистава принесла певні користи і під цим оглядом.

Перше всього вона дала нагоду для продажу виробів українського народнього мистецтва, що були прислані українським виставовим комітетом зі Львова та деякими одиницями. Між краєвими виробами, що були на продаж у павільоні, треба згадати в першу чергу вироби кооперативи „Українське Народне Мистецтво у Львові", яка доставила вишивок, далі килими виробу артисток О. О. Кульчицьких, кооперативи „Гуцульське Мистецтво" в Косові, кераміка гончарів з Кут і Косова та деревні вироби гуцульських майстрів. Крім того були призначені на продаж образи ґрупи малярів з Парижа і зі Львова, різьби Литвиненка та збірка фотоґрафій товариства УФОТО у Львові. Ціла колекція образів артиста Архипенка була теж призначена на продаж. Жіноча Громада в Празі прислала на продаж збірку вишивок з приміненням взорів з Великої України. Усіх виставців, які прислали свої експонати до Українського Павільону, було 48. Тут я згадала лише головніших.

Щодо матеріяльної вартости експонатів, треба сказати, що всі вони представляли вартість коло 50 тисяч долярів, в тому колекція Архипенка 25 тисяч. Вартість експонатів, призначених на продаж, виносила, не враховуючи колекції Архипенка, біля 12 тисяч долярів. Продано було кругло на 4 тисячі долярів, тобто приблизно третину товару, призначеного на збут. Найменший попит на виставі мали твори модерного мистецтва, образи і різьби. Найбільше розійшлося вишивок, кераміки і деревних виробів. Килими ішли слабше.

Коли не продано більше, то це тому, що, як вже вище було згадано, товар був продукований не для масового збуту, а радше, щоби показати ріжноманітність українського стилю та його застосування до всіх потреб домашнього життя. З кінцем вистави лишилися головно предмети надто дорогі щодо ціни, або непристосовані до американських потреб, хоч і дуже вартісні щодо стилю і виконання.

Коли тепер після вистави розглядати ці недостачі експонатів під комерційним оглядом, то приходиться сказати, що добір експонатів ледви чи міг би бути інший, коли ходило про те, щоби задержати мистецький рівень і виконати завдання культурної пропаґанди. Українські експонати в такому виді, як були в павільоні, не могли знайти масового збуту і тим принести безпосередню матеріяльну користь. Але зате тим більший був їх успіх в ділі спопуляризування українського народнього мистецтва. А саме вони звернули на себе увагу великих продуцентів, які шукають нового ориґінального матеріялу для продукції предметів, обчислених на тутешній збут. Наприклад, представник одної великої нюйорської фірми, яка робить проєкти виробів для домашньої обстановки, сказав, що в такому виді, як вони виробляються тепер, наші вироби на американському ринку не можуть знайти широкого збуту. Натомісць ті самі взори, пристосовані до американських форм, можуть мати в найближчій будуччині великий попит в Америці. Ця фірма хоче тепер працювати над пристосуванням українських вишивок для предметів домашньої декорації в Америці. Того заінтересування напевно не було би, колиб наші вишивки були появилися на виставі в таких дешевих, шабльонових формах, як були вишивки чеські або угорські.

Дальша господарська користь з вистави в тому, що ріжні американські імпортери зацікавилися Україною взагалі як ринком для експорту й імпорту. Підчас вистави приходили часто імпортери питати про товар, якого не було на виставі. Приходилося давати інформації про те, які сирівці і готові продукти може експортувати Україна. При тому показалося, що американський ринок заінтересований в ріжних продуктах західніх українських земель, які приходять тепер від нас, але за посередництвом Франції або інших держав.

На основі піврічного досвіду на виставі можна сказати, що Америка може бути добрим консументом для деяких наших сирівців, також для мистецького домашнього промислу. Одначе експорт буде можливий лише тоді, коли наша продукція перейде основну реорґанізацію в напрямі достосування до потреб американського ринку. Для тої цили я вважаю конечним утворити **постійну господарську орґанізацію в Америці,** яка буде займатися промощуванням дороги для наших товарів на тутешньому ринку. З другої сторони конечним є заложити **експортове бюро у Львові,** яке студіювало би всі потреби закордонного ринку і до нього пристосовувалоб краєве виробництво.

Я вважаю, що утворення такого звязку є тепер черговим завданням українського економічного життя після досвіду, зробленого на світовій виставі. На мою думку, це завдання мусить виконати Українська Кооперація як одинокий сильний і надійний економічний чинник на наших землях. А українська еміґрація в Америці мусить допомогти їй у тому ділі.

V.

При кінці треба згадати ще про громадське значіння вистави для самих Українців. Це була справа, яка обєднала біля себе до спільної праці ріжні громадські ґрупи в Америці. Тесаме було в краю, де до співпраці у виставовім комітеті обєдналися майже всі господарські і культурно-освітні установи. Помагала активно виставі українська еміґрація в Чехословаччині, Франції, Канаді, Бразилії й Арґентині. Ріжні установи і приватні особи довірили багато цінних предметів для ужитку на виставі безкорисно і без ніякого забезпечення на те, щоб причинитись до успіху вистави.

Український Тиждень дав виїмкову нагоду переконатися, яке сильне почуття звязку з краєм і приналежности до української нації жиє ще в нашій еміґрації. Не зважаючи на тяжку економічну крізу, до українського павільону зїхались наші люди з найдальших кінців Америки і Канади, лише на те, щоби подивитись на власну хату на світовій виставі і пережити кілька хвилин вдоволення зі спільного успіху. Український Тиждень це був правдивий тріюмф української еміґрації.

Тих кілька завваг про виставу я подаю не від імени Корпорації Світової Вистави в Шікаґо, а радше як представниця краєвих установ. Від їх імени я хочу подякувати американській еміґрації за піддержку, яку край знайшов при влаштуванню вистави. Рік 1933 показав нам виразно, що українська еміґрація це активний і сконсолідований чинник в українському життю. Вертаюся до краю з почуттям великого вдоволення з тої живучости нашої еміґрації, якої я була свідком за час вистави, і те моє спостереження я хочу передати українському громадянству на рідній землі.

На українській еміґрації тяжить велике завдання дати помічну руку її запропащеній батьківщині. Це завдання еміґрація розуміє добре і вона старалася здавна піддержувати братів у рідному краю морально в матеріяльній піддержці вистава показала, що еміґрація шукає в своїй акції для рідного краю нових шляхів, які мають перед собою велику будучність. Дотеперішня допомога краєви проявлялася головно в матеріяльній піддіржці родин еміґрантів або громадських установ. Ця поміч, хоч як цінна, має все доривочний і хвилевий характер. Крім того при змінених господарських обставинах в Америці еміґрація щораз менше може проявляти таку поміч.

Тревалішим способом допомоги краєви є, замітць посилати допомогу, дати можність заробітку ширшим масам українського громадянства. А можливість заробітку можна дати орґанізацією збуту краєвих виробів на заграничному ринку, а також допомогу продукційній кооперації в краю. Коли еміґрація не може помогти краєви безпосередньо, то може зробити це посередньо. Може купувати їхні вироби і знаходити для них збут. Може закладати підприємства, які моглиб збувати краєві вироби, може вишукувати чужих підприємців, які зацікавились би нашими народніми виробами. Така поміч може бути постійна, і навіть дуже видатна. Вона піддержить змагання нашого народу до економічної незалежности на своїй землі.

Вертаючись до краю, передаю цею дорогою поздоровлення всім орґанізаціям, громадам, а також окремим громадянам, з якими мені довелося працювати за час мого побуту в Америці. Зокрема дякую за видатну поміч в справі центральним українським установам: Українському Народньому Союзови, Українському Робітничому Союзови, а цілій українській пресі за активну і живу піддержку.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

THE SOVIET COUNTRYSIDE. A TOUR OF INQUIRY.

VILLAGES AROUND KIEV.

Final Impressions.

(This concludes the series of articles in which our Moscow correspondent, who has recently made a tour of some of the grain-producing areas of the Ukraine and North Caucasus, describes the result of his inquires).

(From our Moscow Correspondent).

Belaya Tserkov.

This little provincial town, which, like all towns in the former Pale of Settlement, has a notably large proportion of Jews in its population, lies two or three hours' ride south-west of Kiev, depending on the speed of one's train. The first fact that strikes the newly arrived traveller is the demand at the local hotel that one shall take a bath and pass through a process of disinfection. Without these preliminaries no one is admitted to the hotel or allowed to buy a railway ticket at the local station. This quite excellent sanitary measure is a significant indication that the dreaded spotted typhus, while it has not assumed epidemic proportions at the present moment, is far from completely stamped out.

It is easy to wander out of Belaya Tserkov, which is itself little more than a big village, and find the typical Ukrainian peasant villages with their thatched roofs and stretches of forest breaking the general landscape of rolling steppe land. Shkarovka, a village quite close to Belaya Tserkov in a southern direction, had three collective farms and a dwindling handful of individual holders. There is a certain similarity of physical aspect in these northern provinces of Ukraina, the so-called forest-steppe region; and there is also a remarkable similarity in harvest and mortality figures. The harvest here, as in Poltava, was well above average; the return to the collective farmers ranged from ten to fifteen pounds of grain per "working day," which meant that an industrious peasant who had chalked up as many as 200 working days could collect a ton or a ton and a half of grain. Of course this stock had to last him until next year and, in many cases, had to be shared out among a number of dependents. But here, as in other villages which I visited, there was no fear of hunger this winter, combined with a lively recollection of hunger experienced in the past winter and spring.

The secretary of the local Soviet, Nikonenko, estimated the mortality during the last year at 250. The present population of the village is 1,975. A member of the board of management of the collective farm "International" declared that seventy out of 600 people enrolled in this farm had perished.

I took this occasion to ask why people had not left the villages when it was clear that hunger was impending. "No one stopped them," declared the Soviet secretary. "Some saved themselves by going to the Donetz coalmines. But there were others who were simply too obstinate, who didn't want to leave the village and work elsewhere."

Perhaps there was a further psychological explanation of this curious fatalism. Perhaps those who died were often old-fationed peasants who simply could not conceive of life without their individual farm. The ordeal seems almost incredible; yet one remembers that in the seventeenth century there were thousands of authenticated cases of Old Believers who burned themselves alive as a protest against what they regarded as the sinful heresies of a changing time.

Spur of the Fixed Tax.

What final impressions does one take away from this tour of two of the main grain regions of the Soviet Union? The harvest is definitely good, especially in Ukraina, and, at a rough guess, will probably average 30 or 40 per cent better for the whole country than last year. Inasmuch as large exports of grain seem improbable in a world of acute agrarian protectionism, most of this substantial increase in breadstuffs will go to building up the depleted strength of the human beings and the working animals on the countryside.

Among the measures which the Government has taken to rescue agriculture from the grave crisis into which it had fallen last year by far the most important is the substitution of the fixed levy in grain (the peasant is liable to similar fixed payments in kind in meat, milk, and other products) for the former system of haphazard and arbitrary forced purchases at uneconomically low prices of all the surplus produce. The levy varies in amount in different parts of the country according to the natural fertility of the soil, but is exacted inexorably from the "kolkhoz" (collective farm) with the poor harvest as well as from its neighbor with the good harvest, and operates

С. Кравчинський.

В ТЮРМІ НАРОДІВ

(Оповідання).

(18)

Вхід на стрих виявило йому колісце вкручене в двері. Щоби тих дверей не помітили жандарми, він повинен був се колісце відоймити. Сего він не зробив, колісце лишилося.

Стара виконала всі прикази панича. Книжки поклала на етажерці, стіл поставила на своїм місци, сильне, тесане дубове крісло занесла до передної кімнати і на нім поставила, як раньше стояв, збанок з водою. Приступивши до застеленої канапи, говорила півголосом сама до себе:

— Я тут ляжу, начеб то була моя хата. Нехай вони прийдуть, злодії. Хіба у старої, вже спорохнілої баби не будуть шукати молодого сокола!

Стара роззулася, скинула з себе верхній одяг, згасила свічку і всунулася під покривало. Дожидала непрошених гостей. Їй прийшлося довго ждати.

Желецька все ще спала, та кождої хвилі могла пробудитися. Щоби використати хвилю її твердого сну, Катря зачала від маминої спальні. Прокуратор, увійшовши, зараз схилився, витягаючи ліхтарню під ліжко.

— Катя, то ти? — спитала мати крізь сон.

— То я, мамо, — відповіла дівчина. — Спіть, мамо, спіть!

— Дзвонив дзвінок, — сказала недужа.

— То лікарство принесли. Спіть, мамо!

Катря відчинила шафу. Прокуратор побачив там тільки жіночу ґардеробу. В куті стояв старий куфер. Прокуратор показав на нього рукою, на знак, щоби Катря відчинила його. Катря послухала. Не знайшовши і там злочинця, оба вийшли з кімнати і пустилися перетрушувати інші убікації двора. Катря ішла за ними, силкуючися ріжними способами якнайдовше задержувати їх в дворі.

— Тепер підемо до крила, — сказав прокуратор до жандармського офіцира.

Оба з ліхтанями в руках вийшли з двора. Катря пішла за ними. Вона знала, що Микола лишився там, бо коли вона вислала до нього стару, вже було запізно втікати. Також міркувала собі, старій няні годі було знайти для нього скриток. Такої діри, якої жандарми могли би недоглянути, в дворі не було. Вони і до коминів зазирали. Не сумнівалася, що Миколу спіймають. Коли думала про се, леденіла. Боялася побачити його в руках жандармів. Боялася йти за ними, та мусіла йти. Вона хотіла таки зараз знати, що з ним станеться. Хотіла бачити се власними очима.

Ідучи за жандармами, увійшла до кімнати Миколи. Втішилася, коли Миколи там не побачила, хоч не годна була вгадати, де він скрився. Здивувалася і троха стало їй смішно, коли побачила, що на місци Миколи спить, чи будьто би спить стара.

— Хто се? — спитав прокуратор, побачивши старе поморщене бабське лице.

— То одна з нашої служби, — ідповіла Катря. — Моя няня.

— Стара, вставай! — жандарм, що прийшов за офіциром, крикнув, сіпнувши стару за вихилену зпід покривала руку.

— Що таке? Що там потрібне? — бурмотіла стара, не розплющуючи очей.

— Вставай, одягайся!

Стара встала і накинула на себе кафтан. Оглянули цілий домик, та й тут злочинця не знайшли. Прокуратор вже став сердитися. Взяв офіцира на бік і хвилю щось балакав з ним.

— Треба випитати ту стару відьму, — сказав офіцир.

Прокуратор звернувся до старої, кажучи:

— Слухай, стара! Дивися мені просто в очи.

— Чого дивитися? Я й так добре виджу! — відгризлася стара.

— Не перечся, тільки відповідай на мої питання! — гукнув прокуратор сердито і грізно. — Кажи, де той молодий панич, що до вас прийшов тому тиждень?

— А мені яке діло до панських справ? Моє діло слухати, що прикажуть, і приказане зробити. Мені не казали пильнувати панича і я його не пильнувала. Що прийшов і був тут, я бачила, бо я не сліпа. Тепер бачу, що тут його нема. Як би був у сій хаті, то я була би тут не лягала. Чи відійшов, я не бачила. Коли його нема тут, то хіба, як прийшов, так пішов. Шукай вітра в полі!

— Слухай! Хоч ти стара, — зачав прокуратор грізно.

В тій хвили офіцир вхопив його за рямя і очима показав колісце в куті стелі.

— Катря побачила той його погляд і собі глянула на колісце. Зимний піт виступив на її чоло.

— Він цілком певно там, — подумала.

— Ах там, то правда! — весело сказав прокуратор.

Звернувшися до Катрі, прокуратор сказав:

— Дайте нам драбину. Я її бачив... де се було? Ага в коморі.

— Не знаю, де драбина, — відповіла Катря ні жива, ні мертва.

Офіцир з жандармом вийшли і по хвили вернулися з малою кімнатною драбиною. Приставили її до стіни. Офіцир поліз. Драбина була закоротка, офіцир був низький. Щоби піднятися вижче, офіцир станув ногою на горішну поличку етажерки, котра висіла саме тут на стіні, по лівім боці драбини. Цьвяхи не видержали тяґару і виунулися з муру. Етажерка, книжки, офіцир і драбина, все те з грохотом впало на землю.

(Далі буде).

ЦЕ УКРАЇНСЬКИЙ І ЛЮДСЬКИЙ ОБОВЯЗОК ВЗЯТИ ОБОВЯЗКОВО УЧАСТЬ В ДЕМОНСТРАЦІЙНИХ ПОХОДАХ, ЯК ПРОТЕСТАХ ПРОТИ ВИМОРДУВАННЯ ГОЛОДОМ МІЛІОНІВ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ СОВІТАМИ.

therefore as a powerful spur to productivity.

Such measures as the splitting up of many formerly over-large collective farms into smaller and more manageabld units, the various schemes for fixing individual responsibility, rewarding the industrious, and penalising the idle, the distribution of calves among some collective farm members who have no cows, the closer supervision of planting and harvesting operation by State agricultural experts, are all calculated to make the new system more workable and productive. While there is better discipline and more will to work among the peasants than last year, I did not get the impression that their mood, in the main, was one of enthusiasm. The intensive labour in the hungry spring had rather been an effort at elementary self-preservation. The present attitude is rather one of watchful waiting. If there is now a steady upward turn in the curve of their material welfare, if they can get not only bread, their first requirement, but also meat and fats, if the stream of city goods into the villages broadens, it is reasonable to expect that collective farming will command more whole-hearted support.

Hunger.

As for the question of hunger, no honest and open-eyed observer in those villages which I personally visited would either assert that there is hunger now or deny that there had been hunger, and a good deal of it, in the early months of the year, especially in April and May. With hunger, of course, went lowered resistance to desease; and this appreciably swelled the casualties. How far the conditions of Kropotkin, Poltava, and Belaya Tserkov were typical can only be a matter of conjecture. It can be definitely stated that no provinces within a radius of several hundred miles of Moscow experienced the Ukrainian and North Caucasian extremities. On the other hand there does seem to have been food shortage in districts of the Lower Volga and of remote Kazakstan.

That a good crop was sowed and reaped notwithstanding the conditions of last spring is a testimonial both to the organising drive of the rural Communist leaders and to the tenacious vitality of the peasantry. While one does not at the present time find people swollen from hunger, the consequences of last winter and spring are to be seen in a considerable prevalence of disease, especially of dysentery and stomach trouble. The sweeping epidemic of malaria in the Kuban Valley and the sporadic incidence of typhus in Ukraine are probably not unrelated to the weakened vitality of many of the peasants.

Live Stock.

Looking from the past and the present to the future, it would seem that the main obstacle to a speedy realisation of the professed Communist ideal of making every collective farmer "zashitochny" (well to do) lies in the disastrous plight of the country's live stock. The Ukrainian Commissariat for Agriculture furnished me with some interesting statistical facts in this connection. In 1929 there were 5,543,000 horses in Ukraina. According to the latest census, 86 per cent completed in the summer of 1933, there are now 2,772,000. The situation with pigs and sheep is even more unfavourable, pigs havign declined from 3,472,000 in 1929 to 1,390,000 in 1933, and sheep from 6,652,000 in 1929 to 1,543,300 in 1933. No comparative figures for cows were available, but there is no reason to doubt that there, too, was a heavy decline. Making allowance for the 14 per cent of villages which had not reported for the census, Ukraina has evidently lost almost half its horses, more than half of its pigs, and about three-quarters of its sheep. While the decline may not have been so abrupt in some regions, the former great cattle-raising districts of the North Caucasus and Kazakstan have scarcely come off better.

The future agriculturist under the Soviet system will evidently be not an old-fashioned peasant but a new human type, with some of the qualities and psychology of a factory worker. Indeed, the sturdy middle-aged Ukrainian and Cossack smallholders, lustiest in drinking bouts and village fights, hardest at work in their fields, have already been "liquidated," for the most part as kulaks.

One cannot be in the Russian and Ukrainian countryside to-day without feeling at once an element of dramatic change and transformation and a sense of tragedy. If one feels optimistic and sees a group of peasants, men and women together stacking up grain around a thrashing machine in the perfect atmosphere of a cool autumn day, one may believe that the rich black soil can quickly heal the scars of the past. But another mood may take the upper hand when one sees one of the empty huts, windows gutted, floor torn up, overrun with weeds and creepers, the former home of a victim or a refugee of last winter. And one feels a prophetic sense in the words in which Russia's great historian, Kluchevsky described his country's mediaeval development:

"Painfully and slowly was forged the Muscovite State. Now we can scarcely understand, and still less feel, what sacrifices of the people's welfare it cost, how it pressed down on the existence of the individual."

(The Manchester Guardian, Saturday, October 21, 1933).

РУХ ПО ВІДДІЛАХ У.Н.СОЮЗА

НЮАРК, Н. ДЖ.

Збори в справі приєднування молоді.

Дня 31 жовтня ц. р. відбулися в нашій громаді орґанізаційні збори всіх відділів У. Н. Союза в справі преєднування молоді в члени У. Н. Союза. На ті збори прибули урядники всіх відділв, а також значне число членів. Збори відкрив головний радний Іван Лисак, який у коротких словах пояснив ціль нарад, та попросив на першого бесідника головного рекордового секретаря, Д. Галичина. Вже минули ті часи, говорив головний рекордовий секретар, коли вистарчило сказати палку промову на зборах, ювилею чи забаві, щоби дістати нових членів до У. Н. Союза. Це був добрий спосіб приєднування членів, коли ті члени вербувались зі старої еміґрації. Та тепер, коли ми стараємось про членів з молодого, тут родженого покоління, то самими промовами багато не осягнемо. Тут вже потрібно праці не тільки головних чи відділових урядників, та поодиноких членів; тут потрібно праці кождого члена, кождого батька і матері української дитини, щоби така праця могла принести нам бажані успіхи. В тому самому дусі промовляв також від „Юкреініен Віклі" С. Шумейко, додаючи, що кожда місцевість повинна мати принаймні одну тут роджену молоду силу, яка займалася би вербуванням молоді до У. Н. Союза та працювалаб виключно в тому напрямку, дістаючи очевидно відповідну заплату за ту роботу від У. Н. Союза. Головний фінансовий секретар Р. Слободян говорив про фінансову і моральну силу орґанізації, зазначуючи, що дальший успішний розвиток тої сили залежатиме тепер тільки від молодого покоління. Він також підніс вагу злуки відділів по поодиноких місцевостях, зазначуючи, що якраз така злука улекшить у великій мірі приєднування молоді, та уможливить лекше підшукання відповідних відділових секретарів, які могли би віддатися виключно праці вербування нових членів.

Потім наступили запити зі сторони присутних членів в виміни грамот зі старих на нові роди обезпечення, в який спосіб перевести злуку відділів, та чи потрібним є творити осібний молодечий відділ. На ті запити давали відповіди оба головні секретарі і ті відповіди причинились до вияснення багатьох справ. Головно ті члени, які не виміняли своїх грамот, переконалися з тих відповідей, в чім лежить користь такої виміни, та чому така виміна повинна бути перепроваджена якнайскорше. Тому вони рішились передати свої старі грамоти для виміни при найближчій нагоді.

З дискусії, яка вивязалась над порушеними справами і в якій забирали голос поодинокі відділові урядники та члени, запала така резолюція:

Присутні урядники і члени всіх відділів у Нюарку та Ірвінґтоні заявляються за злуку тих відділів в один великий відділ зі старих членів, а знову в один молодечий відділ з родженої тут молоді. Щоби це перевести, відділові урядники постараються піднести ту справу на своїх наступних місячних зборах, де повинні ухвалити відповідні ухвали щодо такої злуки.

Треба зазначити, що присутні урядники і члени віднеслись до всіх справ порушених на тих нарадах зі щирим та повним розумінням їх, а у висліді того, і з рішучою постановою працювати надальше ще з більшою енерґією для добра своєї орґанізації.

О. Шумський,
С. Присяжний,
секретарі зборів.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Тов. Укр. Січ, від. 170, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в пятницю, 17 листопада, в год. 7.30 ввечір, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул. На ті збори взавається кождого члена прибути, бо є важні справи до полагодження. Взивається тих членів, котрі вже виміняли свої грамоти, щоб прийшли на збори взяти свої нові грамоти. Ті члени, котрі ще не виміняли старих грамоти, нехай принесуть на збори свої старі грамоти і виміняють на нові, бо з нових грамот члени мають більшу користь. Довгуючих членів проситься вирівнати свої залеглости за себе і за діти, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Т. Наконечний, секр.

РАРІТАН, Н. ДЖ. Бр. св. Арх. Мих., від. 332, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що звичайний мітінґ відбудеться в неділю, 19 листопада, в годині 2.30 пополудни. Довгуючих членів напоминається вирівнати свій довг, бо в противнім разі кождий довгуючий член буде суспендований. — Марія Туранська, рек. секр.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 73, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 18 листопада, в годині 7.30 ввечір. Взивається членів обовязково явитись на збори, бо є багато справ до вирішення. Довгуючих проситься вирівнати свої залеглости. — Відділовий Уряд.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Бр. св. Йосафата, від. 217, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 19 листопада, в годині 2-ій пополудни, в гали де звичайно. Обовязком є кождого члена бути на мітінґу, бо є дуже важні справи до полагодження. Довгуючі члени мають прийти і вирівнати свої довги, бо в противнім разі будуть суспендовані. Пригадується тим членам, котрі хотять змінити свою стару грамоту на новий рід обезпечення, щоб принесли з собою стару грамоту на мітінґ. На цім мітінґу будеться класти кандидатів на уряд на 1934 рік. — Мих. Бінашевський, пр.; Яків Дмитрів, кас.; А. Іванів, секр.

ПІТСБУРҐ, ПА. Тов. ім. Ів. Франка, від. 53, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 19 листопада, в годині 12.30 пополудни, в Українській Гали на 18 ул. С. С. Пригадуємо тим членам, що довгують більше, як два місяці, що задля браку гроша в касі товариства, будемо мусіли таких членів суспендувати. Гроші, що є в Б. П. товаристві, на котрі багато членів рахує, є замерзлі на якийсь час і на них нема що рахувати. — Вол. Малевич, предс.; Гр. Музика, кас.; Павло Шпікула, секр.

ОЛИФАНТ, ПА. Бр. св. Кирила і Методія, від. 86, буде мати мітінґ в неділю, 19 листопада, зараз по Сл. Божій, в шкільній гали на Рівер ул. — Г. Костик, —предс.; Т. Мороз, кас.; П. Саламаха, фін. секр.; А. Ш., рек. секр

БРЕСЛАВ, ПА. Бр. св. Андрея, від. 30, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 19 листопада, в годині 1-ій пополудни. Проситься всіх членів прибути на означений час і заплатити місячні вкладки за себе і за діти. — Михайло Филипс, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Подається до відома членам Тов. ім. Князя Данила, від. 356, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 19 листопада, в годині 2-гій пополудни, в домі Громади, 3322 Н. Лавренс ул. Проситься усіх членів прибути на цей мітінґ в призначений час, бо є важні справи до полагодження, як також балевий комітет здасть справоздання з балю. Проситься довгуючих членів прибути на цей мітінґ і вирівнати свої залеглі вкладки, бо на другий місяць відбудеться річна контроля. — Іван Сорока, предс.; Яким Шкрібенець, кас.; Олекса Діорка, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Подається до відома усім місцевим і позамісцевим членам Бр. св. Георгія, від. 239, що мітінґ відбудеться в суботу, 18 листопада, в годині 7.30 ввечір, в домі Горожан, 847 Н. Фреклін ул. На цей мітінґ мають явитися всі члени, бо є важні справи до полагодження. Напоминається довгуючих членів, щоби вирівнали свої залеглости, бо інакше будуть суспендовані. Кождий довгуючий член, вразі слабости, не має права до жадної запомоги і не будеться рахувати дійсним членом. — Семен Рудакевич, предс.; Ст. Вільчинський, кас.; Н. Волос, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. ім. Івана Франка, від. 83, повідомляє всіх своїх членів, що мітінґ відбудеться в неділю, 19 листопада, в годині 1-ій пополудни, в У. Н. Домі, 847 Н. Френклін, ул. Проситься всіх членів прибути на цей мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Довгуючих членів проситься вирівнати свою належитість, бо цего місяця замикаємо цілорічні рахунки. Члени, котрі хотять виміняти свої грамоти, хай принесуть свої старі грамоти на мітінґ. На мітінґу будеться принимати нових членів до Тов. і У. Н. С. Кождий член повинен привести нового члена. — Р. Карбівник, предс.; Петро Семків, кас.; Ілько Савчин, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. св. Володимира, від. 130, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 18 листопада, в годині 8-мій ввечір, в Укр. Домі, 217 ст 6-та вул. Тому, що є важні справи до вирішення, взивається всіх членів прибути на ті збори. — Боднар, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Бр. Усп. Пресв. Богородиці, від. 123, повідомляє всіх своїх членів, що мітінґ відбудеться в неділю, 19 листопада, в гали церковній, зараз по Сл. Божій. Проситься всіх членів прийти на мітінґ і забрати тікети на баль. Напоминається довгуючих членів, щоби явились на мітінґ і вирівнали свій довг за себе і за дітей, бо коли не вирівнають, то будуть суспендовані. — Мих. Дорош, предс.; Мих. Волощук, кас.; Гр. Мрикало, секр.

АЛЕНТАВН, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеться в неділю, 19. листопада, в годині 2-ій пополудні, під ч. 803 Фронт ул. Проситься всіх членів прибути на час, а довгуючих вирівнати свої вкладки. Проситься родичів платити за свої діти кождого місяця. Хто цего місяця не заплатить свого довгу, буде суспендований. Всі вкладки за членів і за діти має кождий член платити на галі підчас мітінґу. — Н. Антонюк, предс.; А. Максимяк, кас.; Павло Лаґоцький, секр.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 243, повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбудеться в неділю, 19 листопада, в годині 2-ій пополудни, в церковній гали під ч. 12205 Савт Парнел Евеню. Обовязком кождого члена є явитися на цих зборах, бо є важні справи до полагодження, як також буде вибір уряду на 1934 рік. Також проситься довгуючих членів вирівнати свої залеглі вкладки. — Петро Співак, секр.

Злобний.

— А то гарна жінка!

— Е, щоби ти був бачив її тому двацять літ, як іще була десять літ молодша!

ДО БОРОТЬБИ ЗА ІСТНУВАННЯ!

Як московські большевики вимордують голодом українську націю в Европі, то не стане й нас тут. Не буде України, ні українського народу.

Це має розуміти кождий американський Українець і Американець українського роду, коли його кличуть на

ПРОТЕСТАЦІЙНИЙ ПОХІД ДО НЮ ЙОРКУ

В СУБОТУ, 18-го ЛИСТОПАДА 1933, в ГОДИНІ 10 ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

Похід розпічнеться з Washington Square, там, де зачинається 5-та Евня, отже коло Вест 4-тої вулиці, а закінчиться великим масовим

ВІЧЕМ

в Central Opera House, 205 East 67th St., NEW YORK, N. Y.

Українче і Українко! Кинь на один день працю, а йди помагати спасати свою рідню з кігтів кровожадного опира-большевика!

Не плач і не нарікай, а дай належну відправу тутешнім большевицьким громилам, які Тебе, вольного громадянина Америки, хочуть застрашити вогнем з комуністичного пекла.

Памятай, що приходить день суду над большевицькими злочинцями.

КОМІТЕТ ПРОТЕСТАЦІЙНОГО ПОХОДУ В НЮ ЙОРКУ.

НАКАЗ.

ДО ВСІХ ЧЛЕНІВ ЧОРНОМОРСЬКИХ СІЧЕЙ!

НАКАЗУЮ ВСІМ ЧЛЕНАМ ЧОРНОМОРСЬКИХ СІЧЕЙ

— явитись —

В СУБОТУ, ДНЯ 18-ГО ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1933 Р.

в уніформах і не в уніформах

ТОЧНО В ГОД. 9-тій РАНО В УКРАЇНСЬКІМ НАР. ДОМІ під ч. 217 Е. 6-та вул., Ню Йорк.

На місці подадуться дальші інформації щодо протестаційного походу.

З членів **нікого не сміє бракнути** на протесті, за що роблю Старшин сотенних відвічальними.

Кличу **всіх бувших Січовиків,** які матюь уніформи, **всіх бувших Стрільців Укр. Армії та Українців, які є і були в американській армії. і тих, які належать до Нешенел Ґард,** щоби всі явилися на вище згаданий час у військових уніформах та разом з Січами творили військову групу на переді Протестаційного Походу. — **Військові в уніформах всі як один до походу!**

267 Е. ДРАГІНДА, от.

УВАГА! ЙОНКЕРС, Н. Й., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА В ЙОНКЕРС З УСІМА БРАТСТВАМИ

:——::——: уряджує :——::——:

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 19-ГО ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1933 Р.

ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО

з слідуючою програмою:

ПАНАХИДА по поляглих Борцях за волю України з принагідною проповіддю над уладженою в церкві могилою, зараз по Службі Божій.

В годині 7.30 ввечір, в церковній галі

ВЕЛИЧАВИЙ КОНЦЕРТ

В концерті візьмуть участь хори: **„Боян"** і **Діточий Хор** під управою **п. М. Фатюка.** Барітон-соліст **п. П. Ординський,** тенор-соліст **п. П. Яцко;** пяно акомпаніямент **панна Роза Вандзіляк;** деклямацію **панна Леся Кінаш.** Вступне слово **о. М. Кінаш;** святочну промову виголосить **д-р Л. Мишуга;** в англійській мові **п. Ів. Качмар.** — **ВСТУП ВІЛЬНИЙ.**

На цьому святі повинні явитися усі Українці з Йонкерс і околиці. Приходіть, а не пожалуєте! 267

ПОЗІР! ОЛИФАНТ, ПА. І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

СТАРАННЯМ ЦЕРКОВНОГО ХОРУ СВ. КИРИЛА І МЕТОДІЯ В ОЛИФАНТ, ПА.

:——::——: відограється :——::——:

ПЕРШИЙ РАЗ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

В БОРОТЬБІ ЗА ВОЛЮ

драма в 4. діях і 5. відслонах, Стефана Мусійчука

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 19-ГО ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1933 Р.

В ШКІЛЬНІЙ АВДИТОРІЇ В ОЛИФАНТ, ПА.

Початок в 7-мій год. ввечір. — Вступ 50 і 35 цнт. Балькон 25 цнт.

Запрошується всіх Шановних Громадян місцевих і з околиці прибути громадно на це представлення, котре представляє дуже влучно життя і визвольну боротьбу українського народу, як раз тепер на часі, коли то в цім місяци, листопаді, обходиться память поляглих Героїв, Січових Стрільців, котрі завзято боролися проти польської навали; тому не жалійте часу, а приходіть всі громадно. Родичів проситься, щоб післали свої діти на це прекрасне представлення, а особливо вся доростаюча молодіж повинна прийти, бо ця драма дасть старшим силу віри в будучність, а молодим вкаже шляхи, якими мають проходити на будуче. До численної участи запрошує всіх місцевих і дооколичних гостей — **Комітет.** 267

З МУЗИКИ.

УКРАЇНСЬКА МАНДРІВНА ОПЕРА РЕАЛІЗУЄТЬСЯ.

Українська Мандрівна Опера, про котрої організування ми доносили перед кількома тижнями, переводиться в життя. Як нам доносять, пороблено вже заходи для вистав оперових у Скрентоні, Пітсбурґу, Клівленді, Дітройті і Шікаґу.

У всіх тих містах відбулись наради та ширші зібрання впливових громадян без огляду на партії чи групи і думку українських, оперових вистав усюди принято із щирим заінтересуванням. У всіх згаданих місцевостях українське громадянство одобрило цю ідею та обіцяло свою щиру підпору.

Згідно з висловленим бажанням місцевих людей, рішено виставити на початок у Скрентоні „Запорожця за Дунаєм", а в інших містах „Мазепу" Чайковського. Перша вистава відбудеться у Скрентоні в грудні ц. р. Дальші вистави підуть у січні 1934 р. одна за одною.

В короткім часі поробиться заходи для вистав у Рочестері та Сиракюзі.

Вистави будуть дані у першорядних театральних салях, що можуть помістити від 2,000 до 6,000 видців. Почінено кроки, щоби розреклямувати українську оперу серед американської публики.

З технічно-артистичного боку все вже готове: артисти-співаки, хори, оркестра, костюми, куліси і т. д. Диригуватиме проф. Павло Углицький а режисерію веде п. Дмитро Чутро. Він також веде балет.

Зокрема щодо вистави „Запорожця за Дунаєм" треба згадати, що по 2-гім акті вставлено як окремий акт too „Сон Карася (Запорожця) у султана, що в честь свого гостя велить вивести орієнтальний балет. Це підносить животність опери. Музику для цього акту пише проф. Углицький.

В короткім часі будемо могто подати докладніші інформації про поодинокі вистави.

МІЙ ДІЯЛЕКТ.

Не шукаю слів модерних, чужих,
Нехай сто літ я буду позаду,
Лиш рідні слова пишу у мій стих,
До яких я маю принаду.

Яких мене мати маленьким учила,
Як до сну колисала.
Це моя любов і життєва сила,
Що душі згинути не дала.

Не хочу чужого, лиш своє кохаю,
Свою рідную мову,
Чуже для чужих, не для мого краю —
Мій діялект готовий.

Дм. Захарчук.

На літнищі.

— Вийдіть трохи далі, побачите гарну веселку.

— А чи то багато коштує?

ПОЗІР! — АРНОЛД, ПА., НЮ КЕНСІНГТОН, ПА., І ОКОЛИЦЯ!

ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО

:——::——: відбудеться :——::——:

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 19-ГО ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1933 Р.

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ.

Початок в годині 2-гій пополудни.

ЧАСТЬ І. — 1. Отворення предсідателем комітету, д. Петро Кузьмиха; 2. Хор укр. прав. церкви під управою прот. о. Корсуновського виступить зі співами; 3. Деклямація, панна Беднарчук; 4. Реферат, панна Марія Бек; 5. Деклямація, д. Іван Прокопик; 6. Промова від Січ. Стрільців, Січовик д. М. Земледух. — ЧАСТЬ II. — 7. Деклямація, панна М. Біндас; 8. Дует скрипок в супроводі пяна віддадуть школярі Г. Пашкевич, В. Деркач і панна Мадюк; 9. Святочний реферат виголосить д. М. Січинський; 10. Хор і живий образ України; 11. Подяка, о. Ст. Мацюрак; 12. Закінчення.

На це свято запрошується всіх Українців з дооколичних міст, щоб прибули і помогли нам звеличати це велике свято.

267 **Комітет.**

ПРОЦЕС ЗА ВБИВСТВО ГОЛУВКА

(За краєвою українською пресою).

(17)

Зізнання свідка М. Матчака.

Суддя Хшонщевський: До якої партії належав Р. Сушко?

Св. Матчак: До ніякої з істнуючих легальних партій на західньо-українських землях у Польщі. Зате я мав враження, що це один з найвизначніших членів ОУН.

Суддя Хшонщевський: На який саме час вндав полк. Коновалець приказ припинити терористичну акцію? Як саме той час розуміти?

Св. Матчак: Це було в часі, коли українські посли внесли жалобу до Ліги Націй на „пацифікацію" і процесувалися з польським урядом у Женеві. Тоді саме мали розглядати цю жалобу, а на час, доки не буде розглянена жалоба, ОУН видала приказ припинити всяку акцію.

На питання прокуратора свідок каже, що має при собі те число офіційного органу ОУН „Розбудови Нації", де підс. Барановського беруть в оборону перед замітом провокаторства.

Прокуратор: Чи можете позичити цей журнал судови?

Св. Матчак: Так! (і витягає з течки ч. 7—8 „Розбудови Нації" з 1932 р. На стор. 197 у статті п. з. „Провокація в наступі" написано, що саме тепер проти ОУН поведено рішучий наступ, кидаючи на активних членів ОУН наклеп провокаторства, а між іншим саме на підс. Р. Барановського, якому закидують вбивство ком. Чеховського, вбивство пос. Голувка і провокаторство. Стаття витупає гостро проти радикалів, закидуючи їм, що кидають на ОУН інсинуації, поширюючи такі наклепи).

Прок.: Чи в тій статті підс. Барановського вважають членом ОУН?

Свідок Матчак: Я не мав змоги прочитати цю в цілости цієї статті, але підчас мого побуту в Празі і стрічі з діяльними членами ОУН, ці члени запевняли мене, що до підс. Барановського мають довіря на 100 відсотків.

Прок.: А можеб ви подали назвища тих осіб?

Свідок: Боюсь, що це могло би їм пошкодити.

Прокуратор: Чи це визначні особи?

Свідок: Одна з найвизначніших осіб.

Прок.: Колиж ви про це розмовляли?

Свідок: З весною цього року.

Прок.: На чому саме полягав контакт визначних членів ОУН з деякими особами безпеки?

Свідок: Ми це дуже дошкульно відчували підчас нашої політичної акції в краю. Ось деякі випадки перед і після пацифікації принесли куди більше шкоди визвольним амаганням українського народу, як користи.

Прок.: Чи ви про це говорили в провідниками ОУН?

Свідок: Так. Саме в Празі я виголосив в одному гуртку реферат про політичне положення українського народу в краю, згадуючи, що не виключено, що деякі випадки інспірували ворожі чинники. Тоді націоналісти рішучо запротестували, кажучи, що до їх поборювання вживається нікчемних засобів боротьби, бо інсинуації.

(Далі буде).

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

600 UKRAINIANS PAY TRIBUTE TO THEIR HEROES.

Commemorate 15th Anniversary of Independence; Secretary of National Body Here.

Over 600 Ukrainians gathered yesterday in the Ukrainian Hall, 212 President Street, to commemorate the fifteenth anniversary of their Independence and to pay tribute to Ukrainian heroes.

The Lysenko Ukrainian mixed chor, of eighty voices, under the direction of the Rev. Stephen Musiychuk, and Ukrainian school children numbering 100, gave a concert. All singers were in native costume.

Dmytro Halychyn, of Jersey City, general secretary of the Ukrainian National Association, spoke of the Ukrainians' fight for liberty and for the protection of its independence.

The celebration closed with the singing of Ukrainian and American national anthems.

(The Passaic Herald News, Monday, November 6, 1933).

ЗАКАРПАТСЬКИЙ НАШ БРАТ

просить нас вислати йому **українську книжку,** яка понесе просвіту між села Закарпатської України. Про висилку повідоміть редакцію „Свободи", а висилайте на таку адресу:

"Proswita,"
Uzhorod, P. Rus,
C. S. R., Europe.

УВАГА! БАЛТІМОР, МД., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ЗАХОДОМ ГОРОЖАНСЬКОГО КЛЮБУ

:——::——: відбудеться :——::——:

ВЕЛИКЕ ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 19-ГО ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1933 Р.

точно в годині 7-мій ввечір

В ГАЛИ НАРОДНОГО ДОМУ ПІД Ч. 3101 O'DONNELL ST.

В програму входять: Хор Гор. Клюбу і деклямації шкільної молодіжи під проводом дір. **П. Слободяна.** Реферат виголосить **гр. Дмитро Галичин** з Ню Йорку, бувший старшина Укр. Армії, тепер рек. секр. У. Н. Союза.

Шановні Громадяни! Приходіть всі. Не повинно бракнути ні одного щирого Українця, де спільно вшануємо память наших Героїв, які віддали своє життя за волю України. Запрошуємо громадян з Curtis-Bay, Locust-Point і околиці. Проситься всіх прибути точна на вище означений час.

267 **Комітет.**